

Company Club De Hooge Vorssel
Gemeente Bernheze

Startnotitie m.e.r. Golfbaan
De Hooge Vorssel

Definitief

Rapportnummer: 212x00567.043886_1_4

Datum: 3 juni 2008

Contactpersoon
opdrachtgever: de heer A. van Heumen

Projectteam BRO: Roeland Mathijssen, Corianne Verberne

Trefwoorden: Startnotitie, MER, golfbaan, Hooge Vorssel, Bernheze

Beknopte inhoud: Startnotitie m.e.r. voor de uitbreiding van de huidige 9 holes baan van Company Club De Hooge Vorssel naar een 18-holes baan van 70 slagen.

BRO Bontekamp
Postbus 4
5280 AA Bontekamp
Bontekampweg 107
Bontekamp
T +31 (0)411 85 04 00
F +31 (0)411 85 04 01
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	5
1.1 Voorgeschiedenis	5
1.2 Waarom een m.e.r.-procedure?	7
1.2.1 M.e.r.-plicht	7
1.2.2 De m.e.r.-procedure	7
1.3 Te nemen besluiten	9
1.4 Eerder genomen besluiten	10
1.5 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	10
1.6 Inspraak	11
1.7 Leeswijzer	11
2. BELEIDSKADER	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Provincie Noord-Brabant	13
2.3 Gemeente Bernheze	20
3. HUIDIGE SITUATIE	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Huidig grondgebruik	23
3.4 Flora en fauna	25
3.5 Archeologie en cultuurhistorie	30
3.6 Water	31
3.7 Bodem	31
3.8 Hinder	31
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	33
4.1 Inleiding	33
4.2 De golfbaan	33
4.3 Alternatieven	34

5. GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE TE VERWACHTEN EFFECTEN	37
5.1 Inleiding	37
5.2 Huidig grondgebruik en sociale aspecten	37
5.3 Landschap	37
5.4 Flora en fauna	37
5.5 Archeologie en cultuurhistorie	38
5.6 Samenhang	38
5.7 Water	39
5.8 Bodem	39
5.9 Hinder	39

Kaart 1.1 Golfbaan De Company Club

1. INLEIDING

1.1 Voorgeschiedenis

Initiatiefnemer Company Club De Hooge Vorssel is voornemens de huidige 9 holes baan uit te breiden naar een 18-holes baan van 70 slagen. Zie voor de ligging van de golfbaan kaart 1.1.

De huidige 9 holes golfbaan van Company Club De Hooge Vorssel kent een lange voorgeschiedenis. De baan is in 1990 met ontheffing en vergunning aangelegd (artikel 19 en 46, lid 8 WRO), maar nog niet planologisch geregeld. De Raad van State heeft zich drie maal uitgesproken over de bestaande golfbaan. De uitspraken hebben duidelijk gemaakt dat de planologische regeling dient te geschieden door middel van een nieuw bestemmingsplan. Daarbij moet worden uitgegaan van de uitleg van het streekplan 2002 als ware sprake van een 'nieuwe' baan, en met een natuurcompensatie op basis van de huidige normering daarvoor. Al met al is de bestaande baan nog niet volledig juridisch planologisch geborgd.

Reeds vanaf de eerste ideevorming over de huidige baan heeft een omvang van 18 holes een rol gespeeld. Op aandrang van de provincie en de gemeente heeft de initiatiefnemer, Company Club De Hooge Vorssel, hiervan afgezien. De noodzaak tot realisering van het oorspronkelijke plan is sindsdien alleen maar toegenomen, om redenen van exploitatie en het behouden van de A-status en (inter)nationale toernooien op niveau. Het huidige streekplan gaat uit van de grondgedachte dat een golfbaan beschikt of zal beschikken over minimaal 18 holes. Aangezien het de enige businessbaan in Nederland is, zou dit ook bijdragen aan een onderscheidend ondernemersklimaat in Noord-Brabant. In Noord-Brabant en overig Nederland is er wel een aantal banen met de combinatie business – particulier/individueel, zoals in Best en Loon op Zand (Efteling).

Zowel de bestaande baan (9 holes) als de uitbreiding naar 18 holes moeten dus planologisch geregeld worden. Inmiddels is in het bestuursprogramma 2006-2010 van de gemeenteraad vastgelegd dat bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan de uitbreiding betrokken kan worden.

De gemeente heeft bij brief van 26 september 2006 aan initiatiefnemer enkele richtlijnen gegeven waaraan het plan en het planproces zullen moeten voldoen. De insteek is om zo spoedig mogelijk te komen tot vaststelling en goedkeuring van het vereiste bestemmingsplan¹.

¹ Het goedkeuringsvereiste van Gedeputeerde Staten komt te vervallen als de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking treedt (per 1 juli 2008).

Drie essentiële onderdelen uit de brief:

Natuurcompensatie

Uit de uitspraken van de Raad van State volgt de eis dat de procedure voor de gehele baan dient te worden gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving en niet op die regels die golden ten tijde van de ingebruikname van de huidige baan. Het ontwerp van de nieuwe golfbaan dient te worden afgestemd op onder andere de Flora en Faunawet c.a. (Natuurbeschermingswet). Daarnaast raadt de gemeente aan om overleg te voeren met de drie procederende partijen Brabantse Milieu Federatie (BMF), Milieudefensie en IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie. Daarbij zou ook de verplichte natuurcompensatie onderwerp van gesprek dienen te zijn.

Niet-businessleden

Verder is voor de gemeente Bernheze een punt van aandacht het kunnen golfen door niet-businessleden uit Bernheze.

Erfpacht / eigendom

Tenslotte geeft de gemeente aan dat er overeenstemming moet zijn over de erfpacht en/of eigendomssituatie.

Proces dat heeft geleid tot het voorkeursalternatief (VKA)

Het proces dat heeft geleid tot een voorkeursalternatief van de golfbaan (voorgenomen activiteit) heeft ongeveer anderhalf jaar in beslag genomen. Er is een stuurgroep geformeerd met daarin vertegenwoordigers van de initiatiefnemer, gemeente, provincie en de milieuorganisaties BMF, Milieudefensie en IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie. Parallel hieraan is intensief overleg geweest in verschillende groepen (bestuurlijk, bilateraal) tussen initiatiefnemer, gemeente, provincie en de milieuorganisaties.

In die anderhalf jaar zijn zowel de grenzen van het plangebied als de inrichtingsmogelijkheden uitgebreid bestudeerd. Gestart is met een ontwerp voor een baan van 27 holes (18 business baan, 9 openbaar toegankelijk, al dan niet in combinatie met deeltijdgebruik van een deel van de businessbaan). Er bleek gezien het daarvoor benodigde oppervlak geen mogelijkheid een dergelijke oplossing te realiseren aansluitend op de huidige baan. Daarbij bleken ook de gronden van het MOB-complex en de vatenopslag niet geschikt of tijdig beschikbaar voor de uitbreiding. De ruimte is zodanig beperkt, onder andere door de planologische bescherming van de Groene Hoofdstructuur (GHS) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat 27 holes in het gebied ten oosten van de Heescheweg onhaalbaar zijn. Uiteindelijk bleek alleen de realisatie van een 18 holes baan mogelijk met 70 (in plaats van de gangbare 72) slagen. Deze 18 holes baan is geheel gelegen tussen de Heescheweg en de Berghemseweg (zie ook hoofdstuk 4).

Het resultaat (het VKA) is een solide basis voor de planologische regeling van zowel de bestaande baan als de uitbreiding. Daarom heeft de stuurgroep besloten het VKA als uitgangspunt te hanteren bij de verdere uitwerking (m.e.r.-procedure en bestemmingsplan(nen)).

1.2 Waarom een m.e.r.-procedure?

1.2.1 M.e.r.-plicht

De aanleg van een golfbaan is milieueffectrapportage (m.e.r.)-plichtig in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- 1° een oppervlakte van 50 hectare of meer en
- 2° een oppervlakte van 20 hectare of meer in een gevoelig gebied.

De aanleg, wijziging of uitbreiding van een golfbaan is m.e.r.-(beoordelings)plichtig in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- 1° een oppervlakte van 25 hectare of meer en
- 2° een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.

De golfbaan De Hooge Vossel zal na uitbreiding met 9 holes in totaliteit ruim 60 hectare omvatten. Een deel van deze 60 hectare bestaat uit de bestaande baan, maar omdat er uit moet worden gegaan van de uitleg van het streekplan als ware sprake van een 'nieuwe' baan gaat het om het totaal aantal hectare van de bestaande golfbaan met de uitbreiding. De uitbreiding omvat circa 19 hectare voor de golfbaan zelf plus 11 hectare natuurinvestering ter verbetering van het leefgebied voor dassen en struweelvogels.

1.2.2 De m.e.r.-procedure

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is een procedure waarbij nagegaan wordt wat de gevolgen zijn voor het milieu van bepaalde activiteiten alvorens die activiteiten worden ondernomen. Het is de bedoeling om op die manier verontreiniging of aantasting van het milieu zoveel mogelijk te voorkomen.

Het uiteindelijke product is een milieueffectrapport (MER). Het MER wordt gekoppeld aan een besluit op aanvraag als een vergunning of aan een besluit van een bestuursorgaan inzake de vaststelling van bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Het MER is een openbaar document waarin zo objectief mogelijk is beschreven welke milieueffecten zijn te verwachten wanneer een bepaalde activiteit wordt ondernomen. In het MER wordt ook aangegeven welke mogelijke alternatieven er zijn en wat daarvan de milieueffecten zijn.

De m.e.r.-procedure is in dit geval gekoppeld aan het eerste ruimtelijke besluit dat de realisatie van de m.e.r.-plichtige activiteit concreet mogelijk maakt. In dit geval is dat het bestemmingsplan voor golfbaan de Hooge Vorssel, inclusief de noodzakelijke natuurcompensatie.

Stappen in de m.e.r.-procedure

Fase 1: startnotitie

De eerste stap in de m.e.r.-procedure is het opstellen van een startnotitie. Met de startnotitie kondigt de initiatiefnemer (Company Club De Hooge Vorssel) aan dat zij voornemens is een activiteit te ontwikkelen die m.e.r.-plichtig is.

De startnotitie wordt toegezonden aan het bevoegde gezag (7.12, lid 1 Wm), in dit geval de gemeente Bernheze. Het bevoegde gezag (gemeente) stuurt een ontvangstbericht (art. 7.12, lid 2 Wm) aan de initiatiefnemer. Daarna zendt de gemeente een exemplaar van de startnotitie aan de Commissie m.e.r. en aan de wettelijke adviseurs (lid 3), waarbij de datum van ontvangst is aangegeven en publiceert de mededeling (lid 4). Het bevoegde gezag moet de startnotitie zo snel mogelijk na ontvangst bekend maken.

Toepassing gemeente Bernheze

De gemeente Bernheze wil de startnotitie eerst behandelen in het college, de commissie en de raad (ter kennisname). Daartoe wordt de startnotitie vooraf informeel toegestuurd naar de gemeente, zodat het college, commissie en raad in de gelegenheid worden gesteld kennis te nemen van de startnotitie voordat deze gepubliceerd wordt. De publicatie en terinzagelegging van de startnotitie vindt dus pas plaats nadat behandeling in de raad heeft plaatsgehad.

Fase 2: zienswijze, advisering en overleg

In deze fase wordt een aantal actoren door het bevoegde gezag in de gelegenheid gesteld om op de startnotitie te reageren met het oog op de inhoud van de op te stellen richtlijnen (voor de inhoud van het milieueffectrapport, 7.14 Wm). Het betreft:

- 'de Commissie m.e.r.': de Commissie voor de milieueffectrapportage is wettelijk geregeld in artikel 2.17 Wm en volgende. De commissie heeft 9 weken om te adviseren over het geven van richtlijnen (art. 7.14, lid 2 Wm).
- 'de adviseurs': met 'adviseurs' wordt op grond van artikel 1.1 Wm bedoeld 'bestuursorganen die krachtens wettelijk voorschrift in de gelegenheid moeten worden gesteld advies uit te brengen met betrekking tot het geven van een beschikking of het nemen van een ander besluit'. Per te nemen besluit kan het aantal en soort adviseurs verschillen. In dit geval wordt aangesloten bij de wettelijke adviseurs in het kader van het vaststellen van het bestemmingsplan (o.a. waterschap, provincie, inspecteur VROM). In de wetstekst (art. 7.14, lid 1 Wm)

staat niet binnen hoeveel tijd er door de overige wettelijke adviseurs geadviseerd moet worden. Hierbij kan het beste bij Awb-termijnen aangesloten worden.²

- "een ieder": een ieder wordt in de gelegenheid gesteld om naar keuze schriftelijk of mondeling hun zienswijze naar voren te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het MER (art. 7.14, lid 4, Wm) (inspraak).³
- 'de initiatiefnemer': het bevoegde gezag, indien het niet zelf initiatiefnemer is, overlegt tevens met de initiatiefnemer over de inhoud van de op te stellen richtlijnen (art. 7.14, lid 3 Wm).

Fase 3: richtlijnen

Naar aanleiding van de startnotitie, de advisering (door commissie en de adviseurs), overleg met de initiatiefnemer en de zienswijzen van een ieder, stelt de gemeenteraad de richtlijnen vast. Dit moet uiterlijk binnen 13 weken na de openbare kennisgeving van een mededeling of van een voornemen plaatsvinden (art. 7.15 Wm). In de richtlijnen staat welke alternatieven en welke milieugevolgen en welk detailniveau in het milieueffectrapport moeten worden behandeld. De richtlijnen worden bekend gemaakt aan de initiatiefnemer, de Commissie, de adviseurs en aan dege(n)e(n) die zienswijzen naar voren hebben gebracht.

Aan de hand van de richtlijnen kan vervolgens het MER opgesteld worden.

1.3 Te nemen besluiten

- Privaatrechtelijke overeenkomst waarin de realisatie van de natuurcompensatie wordt gegarandeerd (Company Club De Hooge Vorssel, gemeente Bernheze).
- Natuurcompensatieplan (gemeente Bernheze).
- Bestemmingsplan voor de golfbaan: er komt 1 bestemmingsplan van de bestaande baan en de uitbreiding (gemeente Bernheze).
- Bestemmingsplan(nen) voor de natuurcompensatie (gemeente Bernheze).
- Beoordeling van het bestemmingsplan op grond van het Streekplan Noord-Brabant 2002 (provincie Noord-Brabant), per 1 juli 2008 vervangen door de Interimstructuurvisie 'Brabant in ontwikkeling'⁴.

Wet ruimtelijke ordening (Wro) per 1 juli 2008

Met de inwerkingtreding van de Wro per 1 juli 2008 veranderen de rollen en bevoegdheden van de verschillende overheden. Eén van de veranderingen is dat het streekplan wordt vervangen door een structuurvisie. Bovendien vervalt het goed-

² Zie art. 3.11, lid 4, Awb, juncto 3.16 lid 1, Awb: 6 weken

³ Ook hierbij kan het beste worden aangesloten bij de termijnen uit de Awb (6 weken). Zie art. 3.11, lid 4 Awb, juncto art. 3.16, lid 1, Awb.

⁴ September 2007

keuringsvereiste door Gedeputeerde Staten bij bestemmingsplannen. De structuurvisie heeft daarbij geen directe doorwerking. De afstemming met de provincie vindt dan ook plaats via overleg bij de voorbereiding van het bestemmingsplan. De provincie heeft in de Interimstructuurvisie aangegeven zo nodig gebruik te maken van de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen en indien nodig beroep bij de Raad van State. Als zij dat doet, dan treedt dat deel van het bestemmingsplan niet in werking (blijft het buiten toepassing).

1.4 Eerder genomen besluiten

Artikel 19 voor de bestaande golfbaan

De huidige baan is in 1990 aangelegd met een aanlegvergunning voor een 9-holes golfbaan (na vrijstelling ex art 19 WRO en een verklaring van geen bezwaar van GS). Een aantal schorsingsverzoeken is door Voorzitter van de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State afgewezen, waarna is begonnen met de aanleg van de golfbaan. Later heeft de Raad van State beslist dat voor dit project niet de artikel 19 WRO procedure gevolgd had mogen worden, maar dat een bestemmingsplanproce-dure noodzakelijk was.

Bestemmingsplannen

Het goedkeuringsbesluit van het bestemmingsplan voor de golfbaan (vaststelling raad in september 1999 en goedkeuring GS in april 2000) wordt in 2001 door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigd omdat GS hadden moeten toetsen aan het streekplan zoals dat gold op het moment van goedkeuring en niet zoals dat gold op het moment van de aanleg van de golfbaan. Op 28 oktober 2003 neemt GS opnieuw een goedkeuringsbesluit, welk besluit wederom wordt vernietigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (28 juli 2004). Op 21 december 2004 onthouden GS in een nieuw besluit alsnog goedkeuring aan het bestemmingsplan.

Conclusie

De gemeente Bernheze moet een nieuw bestemmingsplan vaststellen waarbij de bestaande baan volgens de uitleg van het streekplan beoordeeld moet worden als een 'nieuwe' baan, waarbij dus de huidige norm voor natuurcompensatie van toe-passing is.

1.5 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De Company Club De Hooge Vorssel is de initiatiefnemer (IN). De gemeenteraad van de gemeente Bernheze treedt op als bevoegd gezag (BG).

1.6 Inspraak

Iedereen kan inspreken⁵ om wensen kenbaar te maken voor de richtlijnen voor het op te stellen MER. De richtlijnen geven aan wat er in het MER moet komen te staan. De startnotitie zal na openbare bekendmaking gedurende 6 weken ter inzage worden gelegd.

Tijdens de inspraakperiode wordt een informatieavond georganiseerd waar vragen over de startnotitie gesteld kunnen worden. De Commissie voor de milieueffectrapportage geeft vervolgens (binnen 9 weken) een advies voor de richtlijnen, op basis waarvan het bevoegd gezag (in dit geval de gemeente Bernheze) de richtlijnen vaststelt.

Gemeente Bernheze

Bezoekadres:

De Misse 6, HEESCH

Postadres:

Postbus 19

5384 ZG HEESCH

Telefoonnummer: 0412 45 88 88

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het provinciale- en gemeentelijke beleid dat van toepassing bij de ontwikkeling van een golfbaan. In hoofdstuk 3 wordt een korte beschrijving gegeven van de huidige situatie. Hoofdstuk 4 beschrijft de voorgenomen activiteit en de mogelijke alternatieven. In hoofdstuk 5 vindt een globale beschrijving plaats van de te verwachten effecten.

⁵ Zie ook paragraaf 1.2

2. BELEIDSKADER

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het provinciale- en gemeentelijke beleid ten aanzien van golfbanen.

2.2 Provincie Noord-Brabant

Streekplan Noord-Brabant in Balans, 2002

In het Streekplan is opgenomen dat **nieuwe golfbanen** bij voorkeur moeten worden aangelegd in de stedelijke regio's. Ook in de landelijke regio's zijn nieuwe golfbanen toegestaan mits ze aansluiten bij een bebouwde kern of recreatiepark. Waar mogelijk wordt de aanleg of uitbreiding van golfterreinen gecombineerd met de aanleg van openbare voorzieningen voor wandelen, fietsen, ruitersporen, bewegingsrecreatie en degelijke.

Voorwaarden aanleg nieuwe golfbaan

Een nieuwe golfbaan mag voor hoogstens de helft worden aangelegd in de GHS-landbouw, subzone leefgebied struweelvogels. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- a) de aantasting van de natuur- en landschapswaarden wordt tot het minimum beperkt en gecompenseerd, met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in paragraaf 3.4.5 van het streekplan 2002;
- b) de bebouwing en de parkeervoorzieningen blijven zoveel mogelijk buiten het leefgebied voor de struweelvogels;
- c) de golfbaan wordt zodanig ingericht dat er, afgezien van de natuurcompensatie, nieuwe natuur ontstaat op een oppervlakte, die ten minste even groot is als de oppervlakte die specifiek voor de sport is bestemd, inclusief gebouwen en parkeervoorzieningen.

Een nieuwe golfbaan mag in haar geheel worden aangelegd in de AHS-landschap, subzones RNLE-landschapsdeel en waterpotentiegebied, mits zij zodanig wordt ingericht dat er nieuwe natuur ontstaat op een oppervlakte, die ten minste even groot is als de oppervlakte die specifiek voor de sport is bestemd, inclusief gebouwen en parkeervoorzieningen.

Bij de aanleg van een nieuwe golfbaan worden de op het terrein aanwezige ecologische verbindingzones zoveel mogelijk ontzien. Ecologische verbindingzones kunnen echter wel goed samengaan met een nieuwe golfbaan.

De aanleg van een nieuwe golfbaan is niet toegestaan in de Groene Hoofdstructuur (GHS)-natuur, in de GHS-landbouw, subzones leefgebied kwetsbare soorten en natuurontwikkelingsgebied, en in de Agrarische Hoofdstructuur (AHS)-landschap, subzone leefgebied dassen.

Een bestaande golfbaan mag worden uitgebreid in de GHS-landbouw, subzone leefgebied struweelvogels. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- a) de aantasting van de natuur- en landschapswaarden wordt tot het minimum beperkt en gecompenseerd met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in paragraaf 3.4.5 van het streekplan 2002;
- b) de ruimte waarmee de golfbaan wordt uitgebreid, wordt zodanig ingericht dat er, afgezien van de natuurcompensatie, nieuwe natuur ontstaat op een oppervlakte, die ten minste even groot is als de oppervlakte die specifiek voor de sport is bestemd, inclusief gebouwen en parkeervoorzieningen.

Voorwaarden uitbreiding bestaande golfbaan

Een bestaande golfbaan⁶ mag worden uitgebreid in de AHS-landschap, subzone leefgebied dassen. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- a) het terrein als geheel moet voor meer dan de helft buiten het leefgebied voor de dassen komen te liggen;
- b) de aantasting van de natuur- en landschapswaarden wordt tot het minimum beperkt en gecompenseerd met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in paragraaf 3.4.5 van het streekplan 2002.

Een bestaande golfbaan mag worden uitgebreid in de AHS-landschap, subzones Regionale Natuur en landschapseenheid (RNLE)- en waterpotentiegebied, mits de ruimte waarmee de golfbaan wordt uitgebreid zodanig wordt ingericht dat er nieuwe natuur ontstaat op een oppervlakte, die ten minste even groot is als de oppervlakte die specifiek voor de sport is bestemd, inclusief gebouwen en parkeervoorzieningen.

Bij de uitbreiding van een bestaande golfbaan worden de op het uitbreidingsterrein aanwezige ecologische verbindingzones zoveel mogelijk ontzien. Ecologische verbindingzones kunnen echter wel goed samengaan met een uitbreiding van een golfbaan.

Uitbreiding van een bestaande golfbaan is niet toegestaan in de GHS-natuur en in de GHS-landbouw, subzones leefgebied kwetsbare soorten en natuurontwikkelingsgebied.

⁶ Onder een bestaande golfbaan wordt verstaan een golfbaan waarvoor de planologische regeling op de datum van de inwerkingtreding van het streekplan onherroepelijk van kracht is.

Golfbaan "De Hooge Vorssel"

Volgens het streekplan Brabant in Balans, 2002 bevindt het uitbreidingsgebied van de golfbaan zich in een actueel dassenleefgebied⁷. Het is volgens het streekplan niet toegestaan een golfbaan uit te breiden in de Agrarische Hoofdstructuur, subzone leefgebied dassen (zie hierboven). Echter onder bepaalde voorwaarden kan afgeweken worden van het streekplan.

Dassen en Golfbanen Duurzaam Samen?

De provincie heeft deze voorwaarden laten onderzoeken door Arcadis⁸. Het onderzoek wordt hieronder afzonderlijke beschreven. Daarop gebaseerd is de door Gedeputeerde Staten opgestelde "Handreiking ten behoeve van golfbanen in dassenleefgebied respectievelijk voor golfbanen in de AHS-landschap, subzone RNLE-landschapsdeel en subzone waterpotentiegebied en GHS-landbouw subzone leefgebied struweelvogels"⁹.

In het onderzoek Dassen en Golfbanen Duurzaam Samen? wordt geconcludeerd dat er combinatiemogelijkheden zijn voor golfbanen en dassen, maar dat dit hoge eisen en randvoorwaarden stelt ten aanzien van ontwerp, inrichting, duurzaam beheer en gebruik. De aanleg van golfbanen in dassenleefgebied vraagt om specifiek maatwerk. Een belangrijke voorwaarde is dat initiatiefnemers een principiële keuze maken voor een ecologisch concept dat aansluit op het bestaande landschap en het dassenleefgebied. Bij een goede opzet en in bepaalde omstandigheden kan dit zelf leiden tot een versterking van het dassenleefgebied. Naar aanleiding van het onderzoek heeft de provincie niet gekozen voor een streekplanherziening met betrekking tot golfbanen in dassenleefgebied, maar zij geven in een brief richting college van burgemeester en wethouders van alle Brabantse gemeenten aan dat zij het onderzoek Dassen en Golfbanen Duurzaam Samen? kunnen gebruiken als handreiking bij de planvorming voor golfbanen in of in de omgeving van golfbanen. De provincie onderschrijft de onderzoeksresultaten en gebruikt deze bij de beoordeling van golfbaaninitiatieven in dassenleefgebied. De onderzoeksresultaten zijn nog niet in een wijziging van het streekplan verwerkt, maar worden wel gebruikt bij het beoordelen van gemeentelijke plannen voor golfbanen in dassenleefgebied. In voorkomende gevallen kan het college van Gedeputeerde Staten besluiten om af te wijken van het streekplan. In de streekplanafwijgingsprocedure worden deze richtlijnen dan wel gehanteerd.

⁷ Onderzoek naar de waarde van de golfbaan uitbreidingsgebied "De Hooge Vorssel" voor dassen

⁸ Dassen en Golfbanen Duurzaam Samen? Naar een planologisch toetsingskader voor golfbanen in dassenleefgebied, In opdracht van de provincie Noord-Brabant, Arcadis, 20 april 2005

⁹ Brief van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant aan de college en wethouders van alle Brabantse gemeenten, 21 juni 2005

Golfbaan "De Hooge Vorssel"

Voor een groot gedeelte bestaat het uitbreidingsgebied uit een grootschalige agrarisch landschap met weinig dekking en een beperkte periode van voedselbeschikbaarheid (mais). Dit geldt vooral voor de akkers tussen de bestaande golfbaan en de Berghemseweg. Een gedeelte van deze grootschalige akker is echter in het zeer recente verleden (tot 2007) begraasd weiland geweest. Het uitbreidingsgebied is geen primair fourageergebied voor dassen, maar heeft wel potentie dit te worden. Aanleg van de baan zal er bij een bewuste keuze voor natuurdoeltypen toe leiden dat de leefomstandigheden voor dassen en struweelvogels verbeteren ten opzicht van de huidige situatie. Nu al scoren delen van de huidige baan hoger qua natuurwaarde dan delen van de AHS en GHS die bij de uitbreiding betrokken zullen worden. Verder dient ook rekening gehouden te worden met de aanwezige dassenburchten in en direct naast het uitbreidingsgebied.

Struweelvogelgebied

Wat betreft de randvoorwaarden met betrekking tot de aanwijzing van struweelvogelgebied in het streekplan volgt dat het gebied aangeduid dient te worden als struweelvogelgebied. De aanwezigheid van geelgors, inclusief aanwezige biotoop, is afdoende voor struweelvogelgebied. Ook in potentie is het gebied struweelvogelgebied waardig.

Voor uitbreiding van een bestaande golfbaan binnen GHS-landbouw, subzone struweelvogels, gelden de volgende voorwaarden:

- De aantasting van de natuur- en landschapswaarden wordt tot het minimum beperkt en gecompenseerd met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in het streekplan.
- De ruimte waarmee de golfbaan wordt uitgebreid, wordt zodanig ingericht dat er, afgezien van de natuurcompensatie, natuur ontstaat op een oppervlakte, die ten minste even groot is als de oppervlakte die specifiek voor de sport is bestemd, inclusief gebouwen en parkeervoorzieningen.

Ten aanzien van het eerste punt: compensatie van natuur- en landschapswaarden:

De aantasting van de natuur- en landschapswaarden moet tot een minimum worden beperkt. Feitelijke natuur- en landschapswaarden t.b.v. struweelvogels zijn (Ecologische bouwstenennota):

- Veel afwisseling van kleine bosjes, (lage) houtwallen en(hoge) hagen
- Aaneengesloten structuurrijk netwerk van landschapselementen
- Braam- en doornstruwelen
- Kruidenrijke bermen en perceelsranden
- Zandpaden met rijke bermbeplanting
- Ruige ondergroei onder houtopstanden
- Waterlopen en poelen met ruige oeverbegroeiing

- Mantel- en zoomvegetaties zorgen voor geleidelijke overgangen van bosranden en houtwallen naar open gebied
- Extensief beheerd agrarisch gebied

Als deze waarden worden aangetast of verwijderd, moeten deze worden gecompenseerd. Het streekplan geeft niet aan dat deze compensatie buiten de locatie van de ingreep plaats moet vinden, wel dat er sprake moet zijn van "nieuwe natuur- en landschapswaarden van gelijke aard", "er een nieuwe gelijkwaardige ecologische samenhang moet worden bereikt" en "de functie die de GHS en de AHS-landschap vervullen voor de natuur in stand moet blijven". Met betrekking tot struweelvogelgebied en golfterreinen, kunnen binnen golfterreinen bovengenoemde natuur- en landschapselementen "gecompenseerd" worden, indien ze worden aangetast.

Ten aanzien van het tweede punt: compensatie met gelijke oppervlakte:

Binnen de uitbreiding van 16 ha, is ongeveer 8,8 ha specifiek voor de golfsport bestemd. Dit betekent dat, naast de eventuele compensatiemaatregelen, er nog eens 8,8 ha aan struweelvogelgebied moet worden gerealiseerd, dat voldoet aan eerder genoemde randvoorwaarden. Dit kan zowel binnen als buiten (aansluitend aan) de uitbreiding van de golfbaan (zie ook hierna onder Beleidsregel natuurcompensatie).

Beleidsregel natuurcompensatie provincie Noord-Brabant, november 2005

De beleidsregel natuurcompensatie moet ervoor zorgen dat het verlies aan natuur- en landschapswaarden bij onontkoombare aantastingen wordt gecompenseerd. De beleidsregel is van toepassing op het grondgebied van de provincie Noord-Brabant.

Het natuurcompensatiebeginsel heeft betrekking op de natuur- en landschapswaarden in de GHS en AHS-landschap en in gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied.

Natuurcompensatie in verband met golfbaan "De Hooge Vorssel"

Op basis van alle beschikbare gegevens en het voorliggende voorkeursalternatief (zie hoofdstuk 4) gelden voor het bepalen van de omvang van de natuurcompensatie de volgende uitgangspunten:

- De bestaande golfbaan ligt in de GHS-natuur. Die aanduiding is tot stand gekomen na de aanleg en is deels een gevolg van de natuurdoeltypen die in het ontwerp van de bestaande baan zijn opgenomen. De werkelijke situatie is in het kader van de m.e.r.-procedure echter niet de situatie anno 2008, maar anno 1989. Van de indertijd opgestelde waardenkaart is gebruik gemaakt bij de bepaling van de natuurcompensatie voor de bestaande baan;
- Voor de natuurcompensatie van de bestaande baan wordt een natuurcompensatieplan opgesteld;

- De natuurcompensatie van de bestaande baan is 32 hectare¹⁰, waarvan nog 19,77 hectare gerealiseerd moet worden;
- De uitbreiding van de golfbaan vindt plaats buiten de Ecologische Hoofdstructuur en ligt geheel in de GHS-natuur en GHS-landbouw, met name in de leefgebieden voor struweelvogels en voor dassen. De oppervlakte daarvan is gelijk aan het verlies aan natuurwaarden in de uitbreiding voor de beide soorten (zie hieronder);
- De natuurcompensatie wordt geheel gerealiseerd binnen de grenzen van de gemeente Bernheze.
- Voor de gehele baan (bestaand plus uitbreiding) wordt een beheerplan opgesteld conform de richtlijnen van het rapport 'Dassen en Golfbanen Duurzaam Samen?'

Bij het bepalen van de omvang van de natuurcompensatie is uitgegaan van de volgende door Bureau Schenkeveld verstrekte gegevens over het voorkeursalternatief:

1. De natuurcompensatie als gevolg van de uitbreiding. Deze is gelijk aan:
 - struweelvogelgebied dat voor de uitbreiding gebruikt wordt: 14,87 ha, waarvan 8,8 ha specifiek voor de golfsport bestemd is;
 - primair dassenleefgebied dat voor de baan gebruikt wordt.
2. De totale natuurinvestering die gedaan dient te worden. Deze is gelijk aan het struweelvogelgebied dat voor de uitbreiding gebruikt wordt en specifiek voor de golfsport bestemd is (8,8 ha), plus idem voor het totale dassenleefgebied (9,13 ha), waarbij dubbeltelling bij keuze van voor beide soorten geschikte biotopen mogelijk is.
3. Omdat de natuurinvesteringen op de uitbreiding van de baan geheel als grasland (exclusief bloemrijk grasland) en lijnelementen zullen worden gerealiseerd, is volledige dubbeltelling mogelijk. De oppervlakte is 6,41 ha;
4. De daaruit resulterende restinvestering die ten oosten van de Berghemseweg dient te worden gerealiseerd ligt dan tussen $9,13 - 6,41 = 2,72$ ha en $(9,13 - 6,41) + (8,8 - 6,41) = 5,11$ ha. Het hoogste getal geldt bij realisatie van biotopen die voor het deel ten oosten van de Berghemseweg nergens voor beide soorten geschikt zouden worden gemaakt, en het laagste getal wanneer net als op de uitbreiding van de baan gekozen wordt voor biotopen die voor beide soorten geschikt zijn.

Op basis van alle beschikbare gegevens, waaronder de hierboven opgesomde, is de omvang van de natuurcompensatie als volgt:

- a) voor de huidige baan: nog niet gerealiseerde natuurcompensatie: 19,77 ha;
- b) ten behoeve van de uitbreiding van de baan compensatie van:
 - struweelvogelgebied: 8,8 ha;
 - primair leefgebied voor dassen: 0,69 ha
- c) tezamen dus **29,26 ha**.

¹⁰ Gebaseerd op de Boswet en nagerekend op basis van de Beleidsregel natuurcompensatie provincie Noord-Brabant

Interimstructuurvisie en Paraplunota ruimtelijke ordening

De provincie heeft, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening per 1 juli 2008, de Paraplunota ruimtelijke ordening opgesteld. Samen met deze nota is de (ontwerp) Interimstructuurvisie Noord-Brabant opgesteld waarin de ruimtelijke belangen van de Provincie Noord-Brabant door Provinciale Staten zijn aangegeven en op hoofdlijnen in beleid zijn uitgewerkt. De Paraplunota heeft de status van beleidsregel als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (art. 4:81, lid 1, Awb)¹¹.

In de Interimstructuurvisie Noord-Brabant zijn de algemene uitgangspunten benoemd die de provincie van belang acht voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant. De Interimstructuurvisie wordt als kaderstellend uitgangspunt gehanteerd voor de uitoefening van haar bevoegdheden. Indien nodig kan worden overgaan tot nadere uitwerking of concretisering van de algemene kaders uit de Interimstructuurvisie. Voor een aantal onderwerpen geeft de Interimstructuurvisie zelf al aan dat een concretisering gewenst is.

De concretisering is vormgegeven door de vaststelling van de Paraplunota ruimtelijke ordening. In paragraaf 4.10 van de Paraplunota is uitgebreid ingegaan op enkele bijzondere recreatievormen in het buitengebied, waaronder nieuwe en de uitbreiding van bestaande golfbanen. In feite betreft het een bevestiging van het bestaande beleid conform het Streekplan Noord-Brabant 2002 en dat de diverse bestaande provinciale beleidsnota's ook onder de nieuwe Wet ruimtelijke ordening uitgangspunt van beleid en handelen vormen.

In de Interimstructuurvisie is een uitvoeringsagenda opgenomen (in de structuurvisie moet worden aangegeven wat het provinciaal belang is en welke instrumenten worden ingezet om deze te realiseren (verplicht op grond van de nieuwe Wro)). In deze uitvoeringsagenda is aangegeven hoe de provincie haar doelen wil realiseren. Voor de GHS en AHS is 'biodiversiteit' als provinciaal belang aangeduid.

In de nieuwe Wet ruimtelijke ordening zijn aan Gedeputeerde Staten diverse eigen bevoegdheden gegeven: het geven van een (pro-actieve) aanwijzing, het naar voren brengen van een zienswijze omtrent een ontwerpbestemmingsplan en het geven van een reactieve aanwijzing. Daarnaast is GS bevoegd overleg te voeren en bestuurlijke afspraken te maken met gemeenten over ruimtelijke planvorming en ruimtelijke ontwikkelingen. De inzet van haar bevoegdheden is afhankelijk van de rol die de provincie op zich wil nemen.

¹¹ Een beleidsregel heeft betrekking op de afweging van belangen, de vaststelling van feiten en/of de uitleg van wettelijke voorschriften bij de uitoefening van bevoegdheden die het bestuursorgaan heeft. In verband met de eis om in beginsel te handelen overeenkomstig de beleidsregel, wordt door middel van de Paraplunota duidelijkheid gegeven naar Brabantse gemeenten en derden over de wijze waarop de provincie haar bevoegdheden inzake de ruimtelijke ordening wenst te hantieren.

De uitwerking van deze provinciale belangen met bijbehorende instrumentarium is als volgt geformuleerd:

Acties provincie om doelen te realiseren	Instrumentarium
De provincie beschermt de natuur buiten het netwerk van natuurgebieden via het instrument GHS-landbouw en AHS-landschap met het 'nee-tenzij' principe. Gemeenten regelen in bestemmingsplannen de bescherming hiervan voor 1 mei 2008. De provincie ziet toe op een adequate vertaling daarvan in ruimtelijke plannen (<i>Ecologische Bouwstenennota</i> , 2006).	Proactief: beleidsregel (o.a. Paraplunota), Bestuursovereenkomst, Proactieve aanwijzing Reactief: zienswijzen, reactieve aanwijzing, beroep Raad van state
De provincie beoordeelt de inzet van het instrument natuurcompensatie en registreert de betreffende compensatieplannen (<i>Nota Natuurcompensatie</i> , 2005).	Proactief: beleidsregel, proactieve aanwijzing Reactief: zienswijzen, reactieve aanwijzing, beroep Raad van state
De provincie ziet toe op een adequate inzet van het instrument saldobenadering en herbegrenzing voor de GHS-landbouw en de AHS-landschap en registreert de betreffende plannen.	Proactief: beleidsregel (o.a. Paraplunota), Bestuurlijk overleg, Bestuursovereenkomst, Proactieve aanwijzing Reactief: zienswijzen, reactieve aanwijzing, beroep Raad van state

De Interimstructuurvisie wordt samen met de Paraplunota naar alle waarschijnlijkheid in mei of juni 2008 vastgesteld.

2.3 Gemeente Bernheze

Bestemmingsplan Buitengebied: vigerend voor de uitbreiding van de Golfbaan

Het vigerende bestemmingsplan Buitengebied is vastgesteld door de gemeenteraad van Bernheze op 19 november 1998. Het plangebied voor de uitbreiding van de golfbaan heeft de volgende bestemmingen:

- Agrarisch gebied met natuurwaarden;
- Bosgebied.

Landschapsplan gemeente Bernheze

In het Landschapsbeleidsplan van de Gemeente Bernheze is een reeks van locaties opgenomen waarin natuurontwikkeling in gebieden of verbindingszones wenselijk is. Dit plan is als leidraad gehanteerd bij de keuze van de locaties voor natuurcompensatie. Locaties die reeds op een andere manier gefinancierd zullen worden, zijn daarbij buiten beschouwing gebleven.

3. HUIDIGE SITUATIE

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt kort in gegaan op de bestaande situatie. Voor zover relevant wordt ingegaan op de situatie van voor de aanleg van de bestaande golfbaan die in 1989 is aangelegd. In het afgelopen jaar zijn diverse onderzoeken uitgevoerd op het gebied van flora en fauna en archeologie. Deze onderzoeken zijn met name gericht op de uitbreiding van de golfbaan. Deze onderzoeken zijn tevens gebruikt als input voor dit hoofdstuk. Het gaat hierbij om de volgende onderzoeken:

- Natuuronderzoek Hooge Vorssel, Uitbreiding golfbaan "De Hooge Vorssel"¹²;
- Onderzoek naar de waarden van het golfbaan uitbreidingsgebied "De Hooge Vorssel" voor dassen¹³;
- Uitbreiding golfbaan de Vorssel, Gemeente Bernheze, Archeologisch vooronderzoek: een bureaustudie en veldinspectie¹⁴.

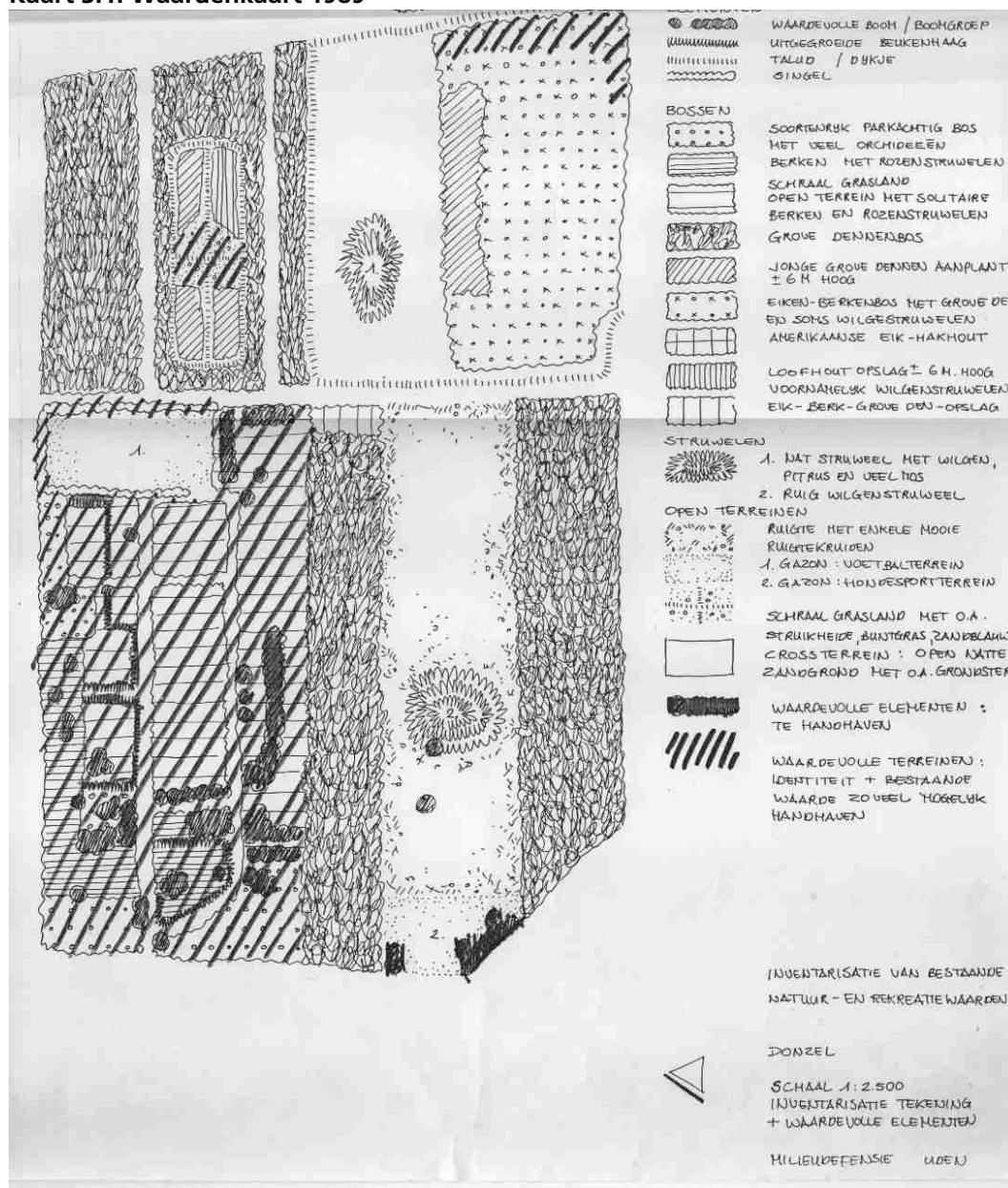
De bovenstaande onderzoeken zijn reeds volledig uitgevoerd (ten behoeve van onder andere de bestemmingsplanprocedure) omdat de resultaten van deze onderzoeken cruciaal zijn voor de vraag of een uitbreiding van de golfbaan überhaupt mogelijk is. De overige milieuaspecten zullen in het verdere planproces (MER en bestemmingsplan) verder uitgewerkt en onderzocht worden.

¹² Uitbreiding Golfbaan "De Hooge Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkeveld, 19 november 2007

¹³ Uitbreiding Golfbaan "De Hooge Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkeveld, 19 november 2007

¹⁴ Uitbreiding golfbaan de Vorssel, Gemeente Bernheze, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en veldinspectie, RAAP-NOTITIE 2449, eindversie oktober 2007

Kaart 3.1: Waardenkaart 1989

Bron: BMF, IVN, Milieudefensie 1989

3.2 Huidig grondgebruik

Grondgebruik voor 1990

Het grondgebruik voor 1990 is door de BMF, Milieudefensie en IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie geïnventariseerd (kaart 3.1). Uit deze inventarisatie blijkt dat het plangebied van de bestaande golfbaan voor ongeveer 1/3 bestaat uit een voetbalterrein en een hondensportterrein. Een deel bestaat uit parkachtig bos (1/6). Ongeveer een kwart is zo waardevol dat de identiteit en waarde zoveel mogelijk gehandhaafd moet blijven. Het overige deel van het plangebied bestaat uit een open terrein met schraal grasland en dennenbos.

Huidig grondgebruik

Het huidig grondgebruik¹⁵ buiten de bestaande golfbaan is divers: agrarisch, militair, bosbouwkundig, industrieel (opslag) en wonen (kaart 3.2). De meeste functies zijn nauwelijks nog herkenbaar of niet meer in gebruik. De meeste landbouwpercelen worden gebruikt voor de snijmaisteelt. Drie kavels bestaan uit grasland waarvan er twee beweid worden. De andere worden gemaaid. Verder worden twee kavels voor de boomteelt gebruikt. Het bos bestaat is circa 60 jaar oud, maar bestaat vooral uit jonge dennenopstand. Het bos is voor een groot deel geaccidenteerd omdat er heuveltjes zijn ontstaan door stuifzandafzettingen ter plaatse. Het bos wordt zowel door de gemeente als door Staatsbosbeheer beheerd volgens het principe van geïntegreerd bosbeheer waarbij natuurlijke processen zoveel mogelijk de ruimte krijgen. De bossen zijn daarom de laatste 10 jaar sterk gedund om meer ruimte te geven voor natuurlijk verjonging en om gevarieerdheid in het bos te krijgen.

Het bedrijf aan de Heescheweg wordt gebruikt voor de opslag van plastic vaten. Ook de bedrijven aan de Berghemseweg hebben een opslag- en transportfunctie. Het plangebied telt een tiental woningen, vooral gesitueerd aan weerszijden van de Berghemseweg.

¹⁵ Bron: Uitbreiding Golfbaan "De Hooze Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkeveld, 19 november 2007

Kaart 3.2: Luchtfoto

3.3 Landschap

Het plangebied ligt op de Peelhorst niet ver van de Peelrandbreuk. De breuk scheidt de Peelhorst van de Centrale Slenk en is iets ten westen van de Heesche weg tussen Donzel en Hooge Wijst duidelijk zichtbaar in het terrein aanwezig. Het plangebied ligt op een Maasterras uit het Saalien. Door haar geëxponeerde ligging is het in het Weichselien niet bedekt met dekzand en liggen de grondzandige en grindrijke rivierafzettingen (Formatie van Veghel) aan de oppervlakte. De grindrijke bovengrond is op veel plaatsen in en rond het plangebied gewonnen ten behoeve van de bouwnijverheid. Het oorspronkelijke maaiveld helt van noordoost naar zuidwest en verloopt van 17 meter naar 11 meter NAP.

3.4 Flora en fauna

De bestaande golfbaan is in 1989 aangelegd. Op kaart 3.2 is een inventarisatie van bestaande natuur- en recreatiewaarden vastgelegd¹⁶. Uit deze inventarisatie blijkt dat met name het zuidwestelijk deel (waar nu de bestaande golfbaan is gelegen) als zeer waardevol wordt aangemerkt. De van dit deel van het plangebied bestaat uit schraal grasland, dennenbos en parkachtig bos met veel orchideeën. De inventarisatie geeft geen inzicht in de aanwezige fauna anno 1989 op de manier zoals dat met de huidige regelgeving vereist wordt.

Door bureau Schenkveld is in 2007 een natuuronderzoek uitgevoerd¹⁷. Het onderzoekgebied is inclusief de huidige baan ongeveer 100 hectare. In deze startnotitie wordt een opsomming gegeven van de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in het plangebied en de (wijde) omgeving.

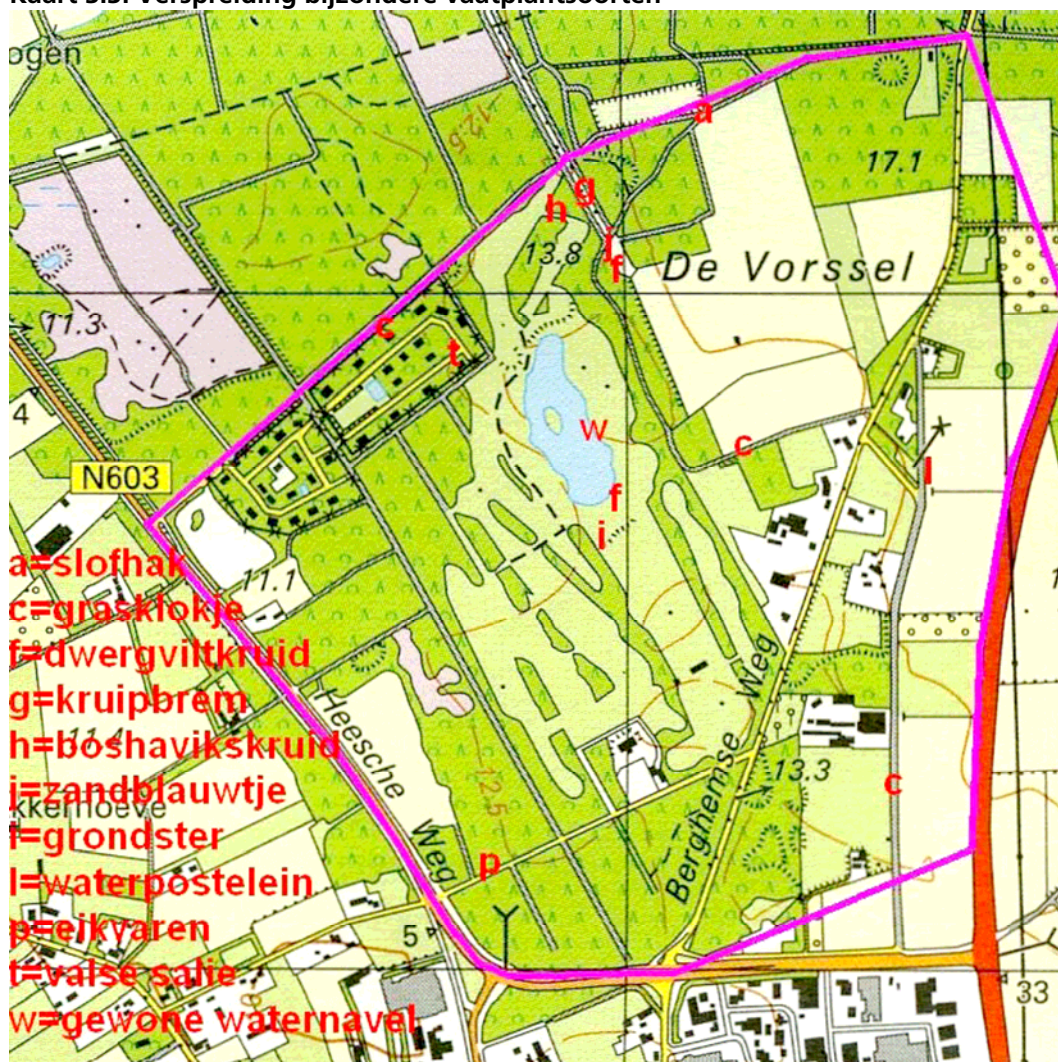
Vaatplanten

- Er zijn 3 wettelijk beschermde plantensoorten in de zin van de Flora en Faunawet aangetroffen: Fransklokje, Brede wespenorchis en Kleine maagdenpalm;
- Er zijn 4 roden-lijstsoorten (2004) aangetroffen: Slofhak, Dwergviltkruid, Kruid-berm en Grondster;
- Er zijn een aantal plantensoorten aangetroffen met een natuurwaarden van regionaal niveau: Pilzegge, Gewone waternavel, Boshavikskruid, Zandblauwtje, Waterpostelein, Eikvaren en Valse salie.

¹⁶ BMF, IVN, Milieudefensie 1989

¹⁷ Bron: Uitbreiding Golfbaan "De Hooge Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkveld, 19 november 2007

Kaart 3.3: Verspreiding bijzondere vaatplantsoorten

Bron: Natuuronderzoek Hooge Vossel, Uitbreiding golfbaan "De Hooge Vossel"

Vegetatietypen

- De meeste soorten zijn karakteristiek voor voedselarme, vochtige of droge, (zwak) zure bodem;
- In het onderzoeksgebied is de heide meestel helemaal vergrast, alleen op de bestaande golfbaan komen nog enkele gave stukjes voor.

Op kaart 3.3 is de verspreiding van deze soorten terug te vinden.

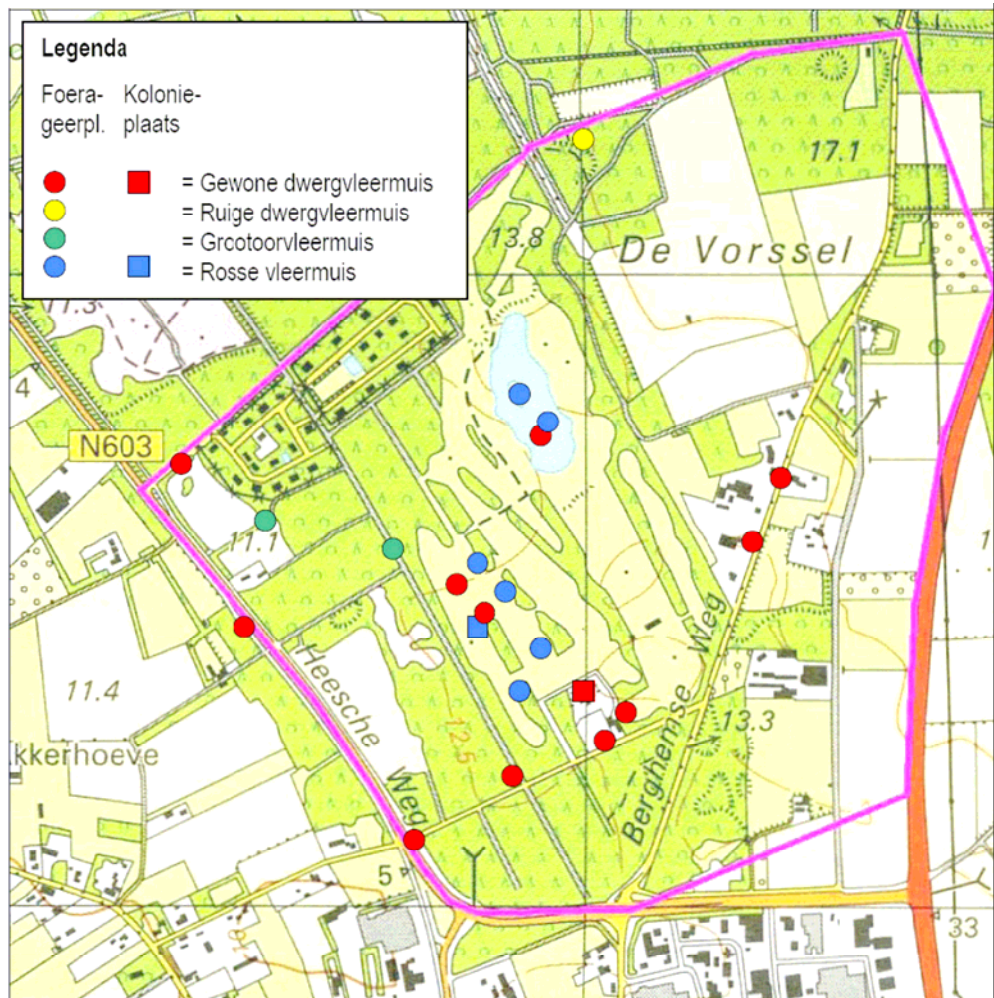
Avifauna

- In het onderzoeksgebied komen diverse beschermde vogelsoorten voor die tijdens verschillende inventarisaties zijn gezien en gehoord (september 2005, januari, 2006¹⁸, 2006, juni 2007): Fitis, Geelgors, Goudhaantje, Grasmus, Groene Specht, Groenling, Grote bonte specht, Kievit, Staartmees, Tuinfluiter, Zanglijster, Zwartkop, Zwarte specht, Boomklever, Buizerd, Patrijs en de Nachtzwaluw.
- De betekenis van de landbouwgronden voor weide- en struweelvogels is laag;

Zoogdieren

- In het plangebied zijn de volgende zoogdieren waargenomen: Mol (sporen van), Egel, Bosmuis, Veldmuis, Konijn, Haas Ree, Vos, (verwilderde) Kat;
- Het onderzoeksgebied valt binnen het leefgebied van de Das. In juni 2007, tijdens een veldonderzoek, is vastgesteld dat 1 burcht in het plangebied belopen was. Op de bovenliggende akker zijn sporen van een das met jonge das gevonden. In de stijlranden in het bos zijn tevens bijburchten aangetroffen.
- Het onderzoeksgebied is in de periode juni – september 2007 vijfmaal bezocht in verband met een vleermuizen onderzoek (zie kaart 3.4 en 3.5). De Gewone en Ruige dwergvleermuis, Groene grootoorvleermuis en Rosse vleermuis gebruiken het onderzoeksgebied als foerageergebied. De Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis hebben in het onderzoeksgebied kraamkolonies en baltsplekken.

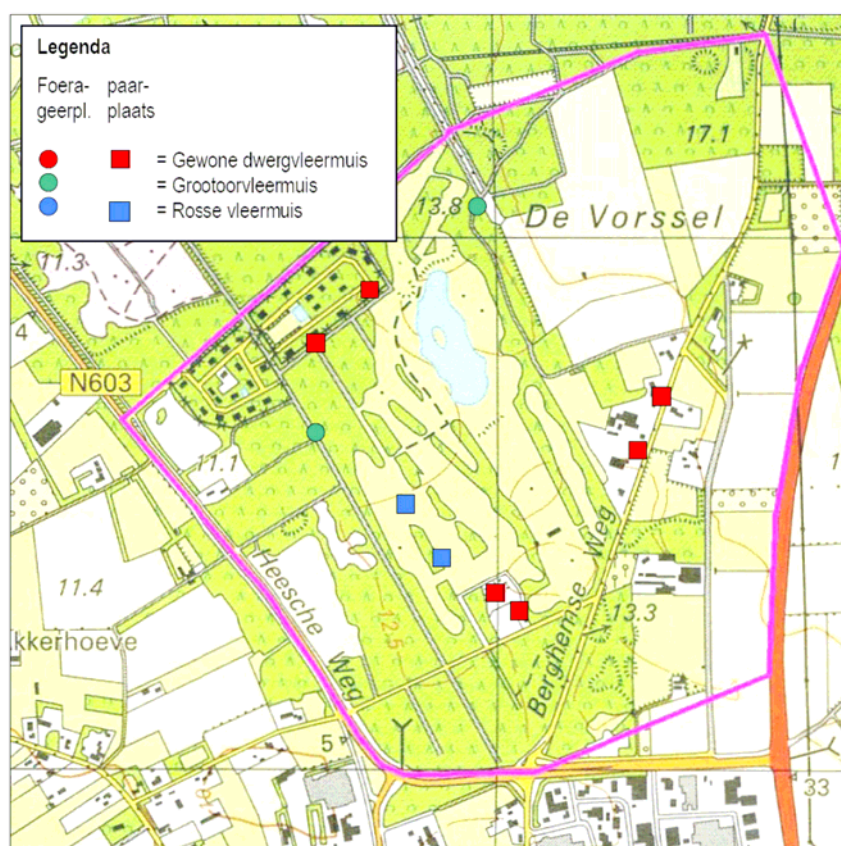
¹⁸ Waarneming door medewerkers van bureau Natuurverkenningen van de provincie Noord-Brabant van de verspreiding van de territoria van de provinciale karteersoorten.

Kaart 3.4: Overzicht van de foerageer- en kolonieplaatsen van 4 vleermuissoorten in de zomer van 2007

Bron: Natuuronderzoek Hooge Vorssel, Uitbreiding golfbaan "De Hooge Vorssel"

Kaart 3.5: Overzicht van de foerageer- en paarplaatsen van 3 vleermuissoorten in de herfst van 2007

Bron: Natuuronderzoek Hooge Vorssel, Uitbreiding golfbaan "De Hooge Vorssel"

Amfibieën

- In het gebied is weinig oppervlaktewater aanwezig waardoor er lage aantallen amfibieën zijn aangetroffen. De volgende amfibieën zijn gezien of gehoord: Bastaardkikker (solitair exemplaar), Bruine kikker (solitair exemplaar), Gewone pad, Rugstreeppad (gehoord).

Reptielen

- Door de aanleg van heidestroken langs en dwars over de bestaande golfbaan is de bestaande golfbaan inmiddels geschikt aan het worden als leefgebied voor de Kleine Hagedis.

Vissen

- Er zijn geen wettelijke vissoorten waargenomen.

Dagvlinders

- Er zijn geen wettelijke beschermde dagvlinders aangetroffen.

Sprinkhanen

- In het onderzoeksgebied komen geen beschermde sprinkhaansoorten voor.

Libellen

- In het onderzoeksgebied komen geen beschermde libellen voor.

Overige ongewervelde dieren

- Er zijn nesten van de beschermde Rode (behaarde?) bosmier gezien.

Conclusie

De meeste natuurwaarden zijn aangetroffen op de huidige golfbaan. In de recent afgegraven natuurontwikkelingsdelen groeien een aantal vaatplantsoorten van de Rode lijst en kruipen bedreigde diersoorten. De bestaande golfbaan is een belangrijk leefgebied voor vleermuizen (met kraamkolonies en paarplaatsen). Het gehele onderzoeksgebied is dassenleefgebied.

Voor een beschrijving van de onderzoeksmethode een nadere toelichting op bovenstaande opsommingen wordt verwezen naar het natuuronderzoek zelf.

3.5 Archeologie en cultuurhistorie

Door RAAP Archeologisch Adviesbureau is een archeologisch vooronderzoek¹⁹ uitgevoerd naar de uitbreiding van de golfbaan. Uit het bureauonderzoek blijkt dat de omgeving van de bestaande golfbaan een rijke bewoningsgeschiedenis kent. Op basis van de resultaten van het onderzoek kan gesteld worden dat voor de uitbreidingslocatie van de golfbaan een hoge archeologische waarde geldt voor vindplaatsen van landbouwers (Neolithicum t/m Nieuwe tijd). Als gevolg van de aanwezigheid van een esdek zijn eventuele archeologische resten bovendien afgedekt en daardoor waarschijnlijk goed bewaard gebleven. Alleen in het uiterste noordoosten ontbreekt het esdek en bevinden eventuele resten zich direct aan het oppervlak.

¹⁹ Uitbreiding golfbaan de Vorssel, Gemeente Bernheze, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en veldinspectie, RAAP-NOTITIE 2449, eindversie oktober 2007

3.6 Water

In het plangebied is weinig oppervlaktewater aanwezig. De gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG) in cm beneden maaiveld is in het plangebied dieper dan 80 cm – maaiveld. Het plangebied is een infiltratiegebied met bos als bodemgebruik.

3.7 Bodem

De bodem is droog en schraal door de relatief hoge ligging en het grove bodemmateriaal. Het bodemtype op de niet vergraven bos en heide gronden is een haarpodzolgrond. De landbouwgronden van De Vossel hebben vanwege eeuwenlange plaggenbemesting een dikke minerale eerlaag (oud bouwlanddek) en moeten getypeerd worden als zwarte enkeerdgrond.

3.8 Hinder

De golfbaan ligt ingeklemd tussen de A59 ten noorden en de A50 ten oosten van het plangebied. De snelweg veroorzaakt geluid, heeft effect op de luchtkwaliteit en door het vervoer van gevaarlijke stoffen speelt tevens het aspect externe veiligheid.

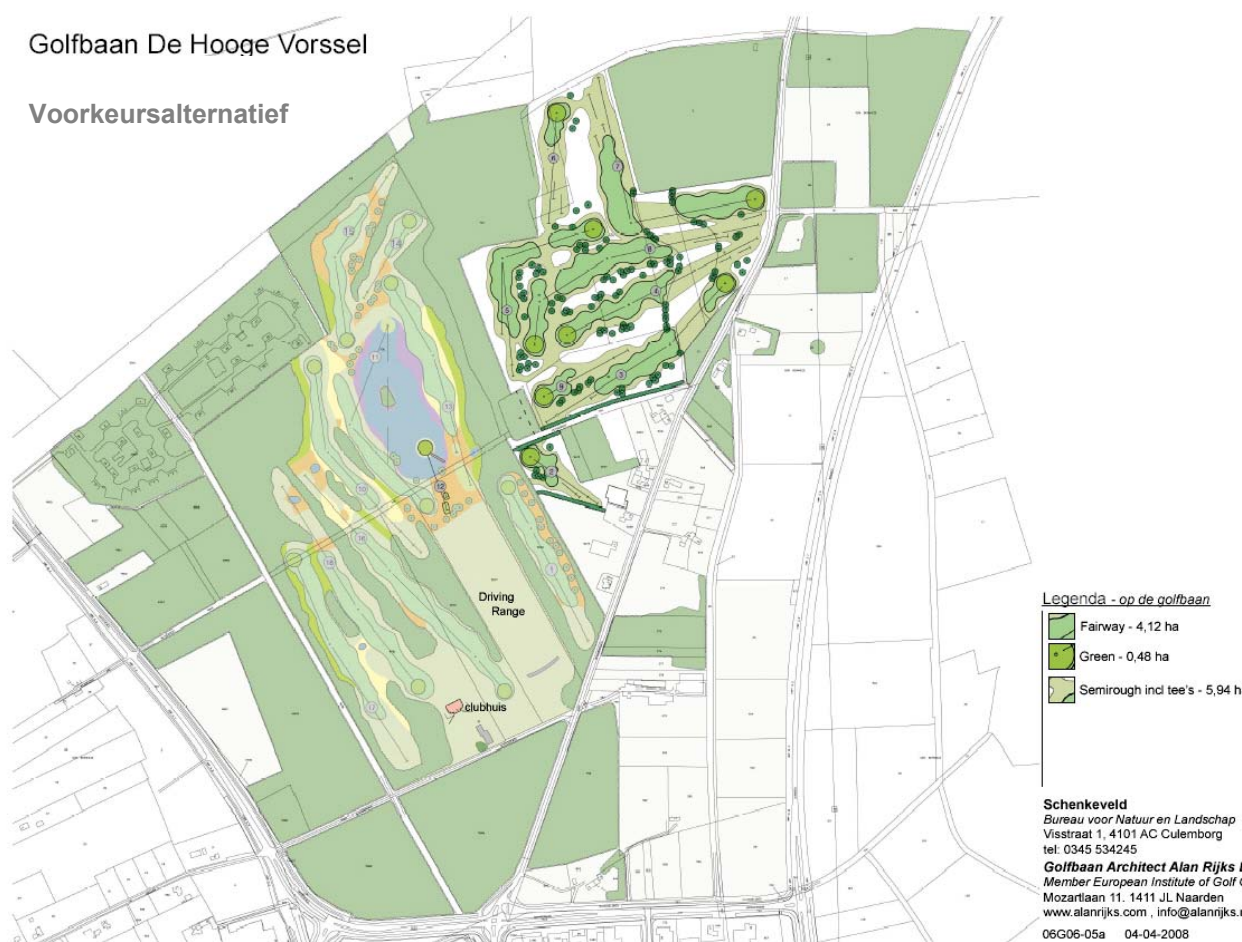
Geluid

De onderzoekszone, vanuit de Wet geluidhinder, van de A50 en A59, is 400 meter vanaf de wegkant. Het plangebied ligt ten opzichte van beide wegen op een afstand van circa 200 meter.

Lucht

De normen voor luchtkwaliteit worden in het plangebied hoogstwaarschijnlijk niet overschreden. De achtergrondconcentratie is in 2008 voor fijn stof $28 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddelde concentratie) en voor stikstof $21,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddelde concentratie). De grenswaarde bedraagt voor beide stoffen $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Figuur 4.1: Schetsontwerp van de golfbaan (voorkeursalternatief)

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

De bestaande baan is inmiddels ruim 15 jaar in exploitatie. Een alternatievenonderzoek is daarbij dus niet of nauwelijks mogelijk (niet reëel). Wel is de huidige baan betrokken bij de wens om ook na uitbreiding een prettig bespeelbare en goed te exploiteren en onderhouden baan te hebben. Concreet heeft dat geresulteerd in een intensivering van de bestaande baan door het toevoegen van een hole (zie figuur 4.1).

De uitbreiding kan om redenen van bespeelbaarheid en exploitatie alleen in de directe omgeving van de bestaande baan gerealiseerd worden. Daarvoor is een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek gedaan waarover niet apart gerapporteerd is. Het is in paragraaf 4.3 samengevat²⁰.

De baan draagt vanwege zijn kwaliteit bij aan het ondernemersklimaat in Brabant. Als businessvereniging kunnen alleen rechtspersonen lid worden van de Company Club. De door de gemeente gewenste bespeelbaarheid van de baan door eigen ingezetenen zal mogelijk gemaakt worden door uitgifte van speciale dagkaarten.

4.2 De golfbaan

Uitgangspunten:

- Businessbaan, 18 holes;
- Het behoud van de A status voor nationale en internationale wedstrijden;
- Het ontwerp dient te voldoen aan de volgende resultaateisen:
 - een exploitabele en formeel geregelde voorziening (Company Club);
 - begeleiding van planologische procedures (waaronder eventueel opstellen van het bestemmingsplan) en zorgdragen voor de privaatrechtelijke onderdelen (erfpacht- c.q. koopovereenkomst) (gemeente Bernheze);
 - toetsing en beoordeling van de plannen aan het streekplan en eventuele aanpassing van het streekplan²¹ alsmede overleg over de planologische procedures (waaronder het bestemmingsplan) (provincie);

²⁰ Dit haalbaarheidsonderzoek is een proces van anderhalf jaar dat de Stuurgroep Golfbaan De Hooge Vossel Bernheze heeft doorgemaakt. Alle varianten en argumenten liggen vast in verslagen, maar niet in een apart rapport.

²¹ Het goedkeuringsvereiste van Gedeputeerde Staten komt te vervallen als de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking treedt (per 1 juli 2008).

- draagvlak bij de milieuorganisaties voor de natuurcompensatie, voor zover die niet reeds op een andere wijze gefinancierd is en die voldoet aan de geldende publieke regels (milieuorganisaties).

4.3 Alternatieven

In het MER zullen de volgende alternatieven worden onderzocht.

- Nulalternatief: dit is de beschrijving van het milieu wanneer de voorgenomen activiteit (aanleg van een golfbaan) niet zal plaatsvinden.
- Nulplus-alternatief: dit is de beschrijving van het milieu met het gegeven dat de bestaande golfbaan reeds aanwezig is, maar zonder de uitbreiding van de golfbaan;
- Voorgenomen activiteit / het voorkeursalternatief (VKA) (zie de uitgebreide beschrijving hieronder);
- Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA): dit is het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is deze met gebruikmaking van de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zoveel mogelijk worden beperkt.

Voorgenomen activiteit/ /Voorkeursalternatief

Het proces dat heeft geleid tot dit voorkeursalternatief, heeft ongeveer anderhalf jaar in beslag genomen. Daarin zijn zowel de grenzen van het plangebied als de inrichtingsmogelijkheden uitgebreid bestudeerd. Er zijn vele ontwerpen gemaakt, die als volgt te categoriseren zijn:

- Gestart is met ontwerpen voor een aaneengesloten baan van 27 holes ten oosten van de Heesscheweg (18 business baan, 9 openbaar toegankelijk, al dan niet in combinatie met deeltijdgebruik van een deel van de businessbaan). De ruimte is zodanig beperkt, onder andere door de planologische bescherming van de Groene Hoofdstructuur (GHS) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat 27 holes in het gebied ten oosten van de Heesscheweg onhaalbaar zijn.
- Locatievarianten voor een 27-holes baan waarbij een gering gebruik zal worden gemaakt van de EHS (alleen voor een verbindingroute). Daarbij speelden met name een rol:
 - het MOB-complex. Het is planologisch onmogelijk gebleken dit kavel bij de ontwikkeling te betrekken vanwege EHS-bescherming;
 - de vatenhandel: dit kavel is alleen bereikbaar te maken door een route via de EHS. De juridische bescherming van de EHS laat ook dit niet toe.
 - ten westen van de Heesscheweg: nadelen: het gebied is moeilijk bereikbaar door de barrièrewerking van de Heesscheweg en kan tot onveilige situaties leiden bij het oversteken van de weg (onoverzichtelijk), de controle op de baan is moeilijker en de binding met het clubhuis is klein.

- Ten oosten van de Berghemseweg: nadelen: het gebied is moeilijk bereikbaar door de barrièrewerking van de Berghemseweg en kan tot onveilige situaties leiden bij het oversteken van de weg (onoverzichtelijk), de afstand tot de separaat liggende banen is erg groot, de controle op de baan is moeilijker en de binding met het clubhuis is klein.
- De realisatie van een 18 holes baan blijkt alleen mogelijk als met 69 (in plaats van de gangbare 72) slagen wordt volstaan. En dan moet de kwaliteitsverbetering in aansluiting ten oosten van de Berghemseweg geschieden.
- Daarom is uiteindelijk gekozen voor een variant op de vorige, waarbij 1 hole als intensivering binnen de bestaande baan wordt ingepast overeenkomstig de geldende publiekrechtelijke kaders en het totaal aantal slagen tot 70 beperkt blijft (zie figuur 4.1).

5. GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE TE VERWACHTEN EFFECTEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt globaal beschreven wat de te verwachten effecten zijn van de voorgenomen activiteit en worden aangegeven welke effecten in het MER onderzocht en beschreven zullen worden.

5.2 Huidig grondgebruik en sociale aspecten

Het huidig grondgebruik zal plaatsmaken voor een golfbaan. In het MER zal onderzocht en beschreven worden wat het effect is van deze uitbreiding op de omgeving.

5.3 Landschap

In het MER zal het effect worden beschreven voor het omliggende landschap. Dit effect zal beperkt zijn, omdat met name de uitbreiding van de golfbaan ligt ingeklemd tussen de A50 (ten westen) en de A59 (ten noorden).

5.4 Flora en fauna

Er heeft reeds uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezige flora en fauna (zie hoofdstuk 3). Dit onderzoek zal de basis zijn voor de beschrijving van de effecten op de flora en fauna van de uitbreiding van de golfbaan. In het natuuronderzoek is reeds onderzocht wat de effecten van een golfbaan zijn op de bestaande golfbaan.

Dassen

De onderzoeken²² die naar de activiteiten van dassen hebben gekeken, geven aan dat die activiteit toeneemt, dat de huidige baan dassen uitnodigt en dat de uitbreiding onder voorwaarden een verder versterkend effect kan hebben op dat leefgebied.

Struweelvogels

Ten aanzien van struweelvogels concludeert het natuuronderzoek²³ dat de betekenis van het gebied voor struweelvogels laag is.

²² o.a. Uitbreiding Golfbaan "De Hooge Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkeveld, 19 november 2007

²³ Uitbreiding Golfbaan "De Hooge Vorssel" Natuuronderzoek, Bureau Schenkeveld, 19 november 2007

Nu met het bestemmingsplan de aanduidingen uit het streekplan 2002 juridisch bindend worden gemaakt, zal de aanduiding voor struweelvogels daarom beperkt worden tot de bosranden en de greppel met natuurwaarde voor deze soorten.

De nieuwe baan zal gerealiseerd worden buiten de GHS/EHS. In het MER wordt een beschrijving gegeven van de effecten op:

- aanwezige flora en fauna;
- nieuwe ontwikkeling van natuur

5.5 Archeologie en cultuurhistorie

De golfbaan zal worden aangelegd zonder diepe bodemingrepen. Dit biedt kansen de verwachte en reeds bekende archeologische resten in het plangebied duurzaam te beschermen. Bovendien zal het gebied bij de ontwikkeling worden opgehoogd, wat betekent dat de bufferende werking van het esdek niet wordt aangetast of zelfs wordt versterkt. Daarnaast zal door de aanleg van een golfbaan de dreiging van verstoring door diepe landbouwkundige groundbewerkingen verdwijnen omdat de agrarische bestemming wordt weggenomen²⁴.

Het voorkeursalternatief is erop ingericht dat er geen scheuring van gronden nodig is. De verschillen in grondbelasting zijn dusdanig klein dat er wel enig reliëf in de holes bij de archeologische waarden mogelijk is, maar geen bedreigingen ontstaan. Dezelfde zone is ook leefgebied van zeldzame soorten, met name amfibieën. Eerdere ontwerpvarianten voegden in deze zone enkele poelen voor deze soorten toe, maar daar is vanwege het verbod op grondwaterpeilveranderingen uiteindelijk van afgezien vanwege de archeologische waarden.

Het archeologisch onderzoek komt tot de conclusie dat de aanwezige waarden (waaronder twee Rijksmonumenten) door de voorgestelde ontwikkeling beter beschermd zullen worden dan bij voortzetting van het huidige landbouwgebruik. Indien het waterpeil niet wordt gewijzigd, de grond niet wordt gescheurd en niet ongelijkmatig wordt belast, is er van een bedreiging geen sprake. Het voorkeursalternatief voldoet aan die eisen.

5.6 Samenhang

In het MER wordt inzicht gegeven in de functionele samenhang van de aspecten landschap, bodem, watersysteem en natuur en zal beschreven worden welke natuurontwikkeling mogelijk is op basis van het bodem- en grondwatersysteem: in termen van doeltypen en doelsoorten (flora en fauna).

²⁴ Om het gebruik voor de golfbaan mogelijk te kunnen maken is een monumentenvergunning vereist van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Deze zal zo spoedig mogelijk worden aangevraagd.

5.7 Water

In het MER zullen de effecten op de waterhuishouding (oppervlaktewater, grondwater en waterkwaliteit) van het plangebied en zijn omgeving worden beschreven.

5.8 Bodem

De effecten op de bodemopbouw en de bodemkwaliteit zullen in het MER beschreven worden.

5.9 Hinder

Verkeersaantrekkende werking en parkeren

Verkeer

De bestaande golfbaan wordt ontsloten via de Slotenseweg en de Berghemseweg. De verkeersaantrekkende werking van de golfbaan is beperkt. Er zijn nooit meer dan 27 personen op de baan aanwezig bij 9-holes (3 personen starten per 10 minuten) of 54 personen bij 18 holes. Het effect op de omliggende ontsluitingswegen (o.a. de Heesscheweg, de Slotenseweg, de Berghemseweg en de A50) hiervan zal niet of nauwelijks merkbaar zijn. Tijdens de aanlegfase zal sprake zijn van vrachtwagenbewegingen met name als gevolg van grondverzet.

De effecten van de uitbreiding van de golfbaan op deze wegen worden in het MER onderzocht.

Parkeren

In het MER zullen ook de effecten op de parkeerdruk worden onderzocht. Door uitbreiding van het aantal holes en het aantal bezoekers zal de parkeerdruk toenemen en zijn wellicht extra parkeerplaatsen noodzakelijk.

Geluid, lucht en externe veiligheid

In het MER zal ingegaan worden op de effecten op het gebied van geluid, lucht en externe veiligheid.

